

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Investeringsenkäten

Ämnesområde

Näringsverksamhet

Statistikområde

Investeringsenkäten

Produktkod

NV0801

Referenstid

2020 kvartal och år – verkställda investeringar

2020 kvartal 4 – planerade investeringar

2021 år – planerade investeringar

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Ludmila Lind
E-post	Fornamn.efternamn@scb.se
Telefon	010-479 63 66

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	5
2.4.2	Mätning	5
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	8
2.5	Bearbetningar.....	8
2.6	Granskning.....	8
2.6.1	Granskning under insamlingen	8
2.6.2	Granskning av mikrodata	8
2.6.3	Granskning av makrodata	8
2.6.4	Granskning av redovisning	9
2.7	Skattningsförfarande	9
2.7.1	Principer och antaganden	9
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	9
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	10
2.7.4	Röjandekontroll	11
3	Genomförande	11
3.1	Kvantitativ information.....	11
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	12
	Bilaga 1 Frågeformulär	13

1 Statistikens sammanhang

Investeringsenkäten beskriver verkställda och planerade investeringar inom företagssektorn. Statistiken baseras på uppgifter som direktinsamlas från företag. Uppgifter insamlade i Investeringsenkäten används också av undersökningen Företagens Ekonomi (NV0109).

I detta dokument beskrivs design och genomförande av Investeringsenkäten. Dokumentet kompletterar kvalitetsdeklarationen som finns tillgänglig på <https://www.scb.se/nv0801> under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna utgörs av summeringar av verkställda respektive planerade investeringar per näringsgren, typ av investeringsobjekt samt period (kvartal och år). Exempel på typ av investeringsobjekt är *Köp av byggnader, mark och anläggningar, Ny-, till- och ombyggnad av byggnader och anläggningar, Bostäder och Maskiner och inventarier*.

2.2 Ramförfarande

Undersökningen använder sig av SCB:s system för samordning av rampopulationer och urval (SAMU)¹ för att upprätta sin rampopulation. SAMU baseras på en ögonblicksbild av SCB:s företagsdatabas (FDB) som därmed utgör rampopulationen för undersökningen. Undersökningen använder sig av adressuppgifter hämtade från FDB. Förutom för de företag som var med i undersökningen året innan. Då hämtas adressuppgifter från SCB:s insamlingsverktyg Triton.

Investeringsenkäten använder sig av samma ögonblicksbild av FDB för alla referenskvartal, den version av FDB som gäller i mars under referensåret. Eftersom rampopulationen fastställs i mars varje år är förhoppningen att företagsförändringar som skett vid årsskiftet hunnit registreras i FDB.

Ramelementen i undersökningen utgörs av verksamhetsenheter (VE) och ramelement och observationsobjekt sammanfaller i undersökningen, förutom i några enstaka fall. I dessa fall gäller att separata avgränsade delar av ramelementet måste observeras. I praktiken handlar det om VE som består av fler ingående juridiska

¹ Se Handbok 2008:1 Urval - från teori till praktik, Statistiska Centralbyrån, tillgänglig via www.scb.se

enheter (JE) och för några VE måste ingående JE observeras istället för VE.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Rampopulationen delas in i disjunkta delmängder, så kallade stratum. Dessa täcker hela rampopulationen utan att överlappa varandra. Rampopulationen stratifieras i två dimensioner: efter krav på redovisning (branschgrupper) samt efter VE:s storlek (i termer av antal anställda).

Varje branschgruppsstratum (65 stycken) innehåller sju storleksklasser och VE fördelas över dem med hjälp av, i första hand, uppgift om antal anställda. Inom fastighetsförvaltning används dock uppgift om företagets fastighetstaxeringsklass². Stratum består alltså av kombinationen bransch och storlek. I två storleksklasser (oberoende av branschgrupp) undersöks alltid samtliga VE, de två storleksklasserna innehåller VE med minst 200 anställda alternativt mer än 500 miljoner i taxeringsvärde.

Ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (OSU) dras från rampopulationen. Urvalsstorlek i varje stratum uppskattas med ledning av krav på en viss precision i punktskattningarna (i termer av ett relativt medelfel³ (variationskoefficient)) per branschgruppsstratum. Neyman (optimal) allokering används för att uppskatta urvalsstorlekar och en på förhand given information är att totalundersöka de två storleksklasser som innehåller de största VE:na samt en minsta tillåten urvalsstorlek om 10 (15 inom fastighetsförvaltning) VE i varje stratum. Den rampopulation (och urval) som tas fram i mars år (t) används sedan för att mäta investeringar samtliga referenskvartal år (t).

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Mindre VE utesluts från rampopulationen och ges inte en positiv sannolikhet att ingå i urvalet:

- VE inom energi och renhållning med mindre än fem anställda
- VE inom fastighetsförvaltning med mindre än fem miljoner i taxeringsvärde

² Se Beskrivning av Fastighetstaxeringar och Fastighetstaxeringsregistret (FTR), tillgänglig via www.scb.se

³ Se Handbok 2008:1 Urval - från teori till praktik, Statistiska Centralbyrån, tillgänglig via www.scb.se

- VE inom industrin, transport- och magasinering, banker och försäkringsbolag samt avfallshantering och sanering med mindre än 20 anställda
- övriga VE med färre än 10 anställda

IndustriVE med mellan 10 - 19 anställda utesluts men deras investeringar skattas utifrån investeringarna gjorda av VE med mellan 20-49 anställda.

Det faktum att en delmängd av rampopulationen inte varit föremål för datainsamling hanteras delvis (enligt ovan) med ett modellbaserat skattningsförfarande.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Kvartals- och årsuppgifter direktsamlas från företagen vid fyra undersökningstillfällen per år: januari, april, juli och oktober. I dagsläget finns inget alternativ till direktsamling vad gäller investeringar per kvartal. Från och med referenskvartal ett år 2019 introducerades ett helt nytt frågeformulär. Det nya frågeformuläret är anpassat efter företagets bokföring (baskontoplanen) vilket är den största skillnaden jämfört med det tidigare frågeformuläret. Ett introduktionsbrev skickas ut i slutet av kvartalet närmast före referenskvartalet. Introduktionsbrevet innehåller information om syfte med undersökningen, sista datum för att lämna uppgifter, inloggningsuppgifter till det elektroniska frågeformuläret mm.

Cirka tre till fyra dagar efter att sista svarsdag är passerad skickas den första påminnelsen ut (skriftlig via post) till de företag som inte besvarat frågeformuläret. Om inte frågeformuläret besvarats efter ytterligare cirka fem dagar skickas en andra påminnelse ut via e-post. VE utan uppgift om e-postadress får ytterligare en skriftlig påminnelse. Till sist påminns de allra betydelsfullaste företagen via telefon.

2.4.2. Mätning

Mätinstrumentet utgörs av ett frågeformulär, i form av en webblankett, vid enstaka fall används istället ett pappersfrågeformulär. Uppgiftsskyldighet omfattar alla uppgifter i frågeformuläret med undantag för de kvalitativa uppgifter som samlas inom ramen för ett EU-uppdrag. Frågeformulärets utformning varierar efter bransch och undersökningstillfälle, men uppgiftslämnarna får i huvudsak redogöra för sina investeringar

uppdelat på olika investeringsobjekt. I bilaga 1 finns frågeformuläret återgivet.

Undersökningen använder sig av totalt fyra olika frågeformulär varav ett skickas ut till det enskilda VE:t (observationsenheten) beroende på kombination av undersökningstillfälle och bransch (enligt Svensk Näringsgrensindelning, SNI 2007).

Följande frågeformulär används:

- *Generell blankett*: VE inom branscherna 05-09, 35-39, 45-47, 58-66 samt 71-82
- *Industriblankett*: VE inom branscherna 10-33
- *Fastighet/Byggblankett*: VE inom branscherna 41-43 samt 68
- *Transportblankett*: VE inom branscherna 49-53

I tabellen nedan framgår vilka VE som erhåller vilket frågeformulär vid vilket undersökningstillfälle, samt vilka referensperioder som efterfrågas. Lämnade uppgifter avseende tidigare kvartal (map. referenskvartalet) förtrycks för att ge uppgiftslämnarstöd samt möjlighet till revidering.

Tabell 1 Olika typer av frågeformulär och dess innehåll

Blankettvariant/ Kvartal	Inköp/anskaffningar (kvartalsuppgift)	Försäljning/avyttring (årsuppgift)	Planerade investeringar
Generell blankett			
Kv1 år (t) ⁴	Kv1 år (t)	-	-
Kv2 år (t)	Kv2 år (t)	-	-
Kv3 år (t)	Kv3 år (t)	-	-
Kv4 år (t)	Kv4 år (t)	År (t-1)	År (t+1)
Industri			
Kv1 år (t)	Kv1 år (t)	-	-
Kv2 år (t)	Kv2 år (t)	-	-
Kv3 år (t)	Kv3 år (t)	Nej, men kvalitativa frågor till EU- kommissionen	Kv4 år (t) och År (t+1)
Kv4 år (t)	Kv4 år (t)	År (t-1)	År (t+1)
Fastighet/Bygg			
Kv1 år (t)	Kv1 år (t)	-	-
Kv2 år (t)	Kv2 år (t)	-	-
Kv3 år (t)	Kv3 år (t)	-	-
Kv4 år (t)	Kv4 år (t)	År (t-1)	År (t+1)
Transport			
Kv1 år (t)	Kv1 år (t)	-	-
Kv2 år (t)	Kv2 år (t)	-	-
Kv3 år (t)	Kv3 år (t)	-	-
Kv4 år (t)	Kv4 år (t)	År (t-1)	År (t+1)

SIE (Standard Import och Export) erbjuds alla uppgiftslämnare, oavsett typ av frågeformulär. SIE är ett svenskt standardiserat filformat för överföring av ekonomisk data mellan olika programvaror.

⁴ År (t) innebär referensåret

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Vid samtliga tillfällen skickas påminnelser till de VE som inte svarat på utsatt tid. Slutligen genomförs en telefonpåminnelse riktad mot stora VE som inte besvarat frågeformuläret.

2.5 Bearbetningar

Bearbetning av materialet görs i form av kontroll av inkomna uppgifter, framtagning av resultatunderlag, överföring av data samt granskning. I den mån det förekommer att större VE inte besvarar frågeformuläret, görs en uppskattning (imputering) baserad på i första hand tidigare lämnad uppgift om planerade investeringar. I andra hand används årsredovisning eller föregående års investeringar framskrivna med branschutvecklingen inom VE:s bransch.

2.6 Granskning

Granskning görs under hela insamlingsperioden och huvuddelen görs på aggregerade data.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Insamlade uppgifter kontrolleras kontinuerligt, dels för att eventuella återkontakter snabbt ska kunna tas och dels för att det inte ska ligga en stor mängd ogranskat material innan man startar med makrogranskningen. Det finns inbyggda kontroller i frågeformulären, till exempel summeringskontroller och vissa rimlighetskontroller. Misstänkta fel följs upp med återkontakter i form av telefonsamtal och e-post.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Mikrogranskning baserad på avvikelsekontroller görs under insamlingsperioden. Avvikelsekontrollerna utgörs av:

- acceptansgränser som skapats med hjälp av insamlade och granskade kvartalsinvesteringar från föregående år.
- avstämning mot årsomsättning

Olika acceptansgränser beräknas beroende på VE:ts bransch (bokstavs nivå), storlek och typ av investering. Målsättningen med mikrogranskningen är att endast kontrollera på den nivå av investeringar (variabler) som är viktig och endast utreda felsignalerade VE vars bidrag till statistikresultaten är betydelsefullt.

2.6.3 Granskning av makrodata

Huvudsyftet med makrogranskningen är att studera investeringarnas utveckling mellan åren på en aggregerad nivå. Genom detta kan betydande fel och inkonsistenser för den aktuella perioden

upptäckas. Makrogranskningen pågår kontinuerligt under hela produktionsprocessen.

2.6.4 Granskning av redovisning

Före uppdatering av de tabeller och diagram som finns tillgängliga via SCB:s webbplats, görs en slutlig granskning av de tabeller och diagram som redovisas i SCB:s statistiska databaser. Bland annat kontroll av att alla tabeller och diagram finns med och innehåller rätt data och rubriker.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Investeringsenkäten är en urvalsundersökning och värden skattas för de VE som inte tillfrågas (men som ingår i rampopulationen). IndustriVE med mellan 10 - 19 anställda utesluts ur rampopulationen men deras investeringar modellberäknas baserade på investeringar gjorda av VE med mellan 20-49 anställda.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Löpande priser

För att skatta investeringar per kvartal i löpande priser (och fasta priser, se avsnitt *Fasta priser* nedan) används en Horvitz-Thompson (HT) estimator. Bortfallskorrigerig och uppräknig av urvalet sker med avseende på antal svarande (inklusive imputerade) VE i respektive stratum. Uppräknigen per stratum beräknas enligt formeln:

$$\sum_s Inv * \frac{N}{n_s}$$

där $\sum_s Inv$ står för summan av investeringarna i stratum s , n_s är antalet VE som svarat i respektive stratum och N är antalet VE i ramen för detta stratum. N och n (antal utvalda) för varje stratum bestäms vid urvalstillfället, medan n_s beror på hur många VE som svarar i varje stratum.

VE som bedöms särskilja sig mycket från andra VE inom sitt stratum kodas som "outlier". Sådana VE ingår inte i bortfallskorrigerig och uppräknig, utan bidrar bara med sitt eget värde till undersökningen.

Den modell SCB valt för skattning av investeringar gjorda av industriVE mellan 10 och 19 anställda utgår från antagandet att investeringarna per anställd är lika stora i VE med 10 - 19 anställda som i VE med 20 - 49 anställda. Utifrån uppgifter i enkäten från VE med 20-49 anställda beräknas investeringar per anställd inom nio

branschgrupper. Den framräknade uppgiften multipliceras sedan med antalet anställda.

Skattningen beräknas således enligt formeln:

$$Inv_{10-19} = Inv_{20-49} * \frac{Anst_{10-19}}{Anst_{20-49}}$$

där *Inv* står för totala investeringar för VE med 10 - 19 respektive 20 - 49 anställda och *Anst* står för totalt antal anställda för VE med 10 - 19 respektive 20 - 49 anställda i den version av FDB som rampopulationen är baserad på. Investeringssuppgifterna för VE med 10 - 19 anställda skattas enligt formeln ovan.

Fasta priser

Verkställda investeringar redovisas också omräknade till fasta priser, för närvarande till 2008 års prisnivå. Beräkning och redovisning görs endast en gång per år, under våren år (t+1) och uppgifterna avser verkställda investeringar för referenshelåret (t). Omräkning görs på VE-nivå, utifrån VE:s bransch och typ av variabel (typ av investering) enligt formeln:

$T_{Fp} = (T_{Lp} / PI) * 100$, där:

T_{Fp} = VE:s investering i aktuellt investeringsslag (variabel) i fasta priser

T_{Lp} = VE:s investering i aktuellt investeringsslag (variabel) i löpande priser

PI = aktuellt prisindex

Vid omräkning från löpande till fasta priser används olika prisindexar från undersökningarna *Prisindex i producent- och importled* (PPI) och *Byggnadsprisindex* (BPI). Prisindex för inhemsk tillgång (ITPI) från PPI och entreprenadindex framtaget från BPI används.

Efter att löpande priser räknats om till fasta priser skattas totala investeringar per kvartal i löpande och fasta priser på samma sätt.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Osäkerhetstal i form av medelfel beräknas för investeringar i löpande priser. Medelfelet är en skattning av standardavvikelsen, ett spridningsmått som beskriver den genomsnittliga avvikelsen från medelvärdet för en samling observationer. Medelfelet utgör hälften av ett 95%-igt osäkerhetsintervall.

2.7.4 Röjandekontroll

Redovisningsnivån är anpassad efter att undvika risk för röjande av enskilda VE:s uppgifter. Den så kallade p %-regeln⁵ har använts för att göra riskbedömningen. Regeln anger en gräns för hur nära en angripare ska kunna räkna ut ett objekts riktiga värde. En cell betraktas som riskabel om det går att uppskatta bidraget från något objekt i cellen närmare än p procent av dess sanna värde.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Rampopulation före uteslutning: 557 534 VE

Rampopulation efter uteslutning: 38 161 VE

Total urvalsstorlek: 7 868 VE

Tabellerna nedan visar antal VE i rampopulation (före och efter uteslutning) samt antal utvalda VE fördelat efter näringsgren samt efter storleksklass. Storleksstratum 3 i tabell 4 innehåller alltid de minsta VE:na och storleksstratum 9 de största VE:na, i termer av antal anställda.

Tabell 2 Antal VE i rampopulation och urval (mars-versionen av FDB 2020)

	Uteslutning:		Utvalda
	Före	Efter	
Näringsgren	Rampopulation	Rampopulation	
Industri (SNI 05-33)	52 585	3 567	1 950
Avlopp (SNI 35-39)	4 402	486	332
Bygg (SNI 41-43)	105 299	6 610	796
Tjänster (SNI 45-82)	395 248	27 498	4 790
Totalt	557 534	38 161	7 868

⁵ Se

<https://www.scb.se/contentassets/0cd92207266d40eb8829244d51d90b94/handbok-i-statistisk-rojandekontroll.pdf>

2020-05-28

Tabell 3 Antal VE i rampopulation och urval (mars-versionen av FDB 2020)

Storleksstratum	Rampopulation	Utvalda
3	147	51
4	12 558	787
5	15 351	2 777
6	4 485	723
7	2 844	1 362
8	1 660	1 052
9	1 116	1 116
Totalt	38 161	7 868
Uteslutna	519 373	

Total urvalsstorlek är 7 868 VE men antal observationsenheter är 7 876. Två av de 7 868 VE har delats upp i observationsenheter.

Inflödet för hela undersökningen, mätt i termer av andel observationsenheter, uppgår i regel till 80-85 procent, se tabell 4. Inflödet viktat med observationsenheternas storlek i termer av årsomsättning brukar vara något högre.

Tabell 4 Inflöde av observationsenheter i Investeringsenkäten, kvartal 1 2020

Näringsgren	Utvalda	Inkomna inklusive		Vägd ² andel
	observations- enheter, antal	antal	övertäckning ¹ andel, %	inkomna (årsomsättning), %
Industri (SNI 05-33)	1 950	1 656	84,9	83,9
Avlopp (SNI 35-39)	332	304	91,6	97,7
Bygg (SNI 41-43)	796	644	80,9	89,4
Tjänster (SNI 45-82)	4 798	4 122	85,9	90,0
Total	7 876	6 726	85,4	88,6

1 VE klassade som övertäckning betraktas som svarande.

2 VE klassade som övertäckning betraktas som svarande men ingår med årsomsättning=0.

Vägning med årsomsättning samt designvikt (N/n).

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga betydande avvikelser från undersökningsdesignen har gjorts.

